

TASVIRIY SAN'ATDA INEGRASIYA JARAYONINING ILMIY NAZARIY ASOSLARI.

Sidikova Mohira Saloxidinovna

*O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti
tasviriy san'at va muhandislik grafikasi kafedrası asisstanti*

Annotasiya: Maqolada hozirgi kunda ta'lim integrasiyasiining muhimligi, talabalarninig ijodkorligini rivojlantirishda integrasiyaning ahamiyati va bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini shakllantirishda qalamtasvir va plastik anatomiya fanlarining o'zaro integrasiyasi haqida fikrlar yuritilgan.

Kalit so'zlar: integrasiya, ta'lim-tarbiya, talaba, yondashuv, badiiy-ijodiy va pedagogic faoliyat.

Аннотация: В статье рассматривается важность интеграции образования в настоящее время, важность интеграции в развитии творчества учащихся и взаимная интеграция предметов живописи и пластической анатомии в формировании будущих учителей изобразительного искусства.

Ключевые слова: интеграция, воспитание, ученик, подход, художественно-творческая и педагогическая деятельность.

Abstract: The article examines the importance of integrating education at the present time, the importance of integration in the development of students' creativity and the mutual integration of subjects of painting and plastic anatomy in the formation of future teachers of fine arts.

Keywords: integration, education, student, approach, artistic, creative and pedagogical activity.

KIRISH

Oliy ta'limda ta'lim-tarbiyaviy jarayoni bilan birga, har tomonlama yuksak, ilmiy va mahoratga ega bo'lgan kadrlar faoliyatini talab etmoqda. Hozirda vaqtda ta'lim olayotgan bo'lajak mutaxassislarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda mazkur ehtiyojga aniq vazifa sifatida qarashni talab etiladi. Chunki to'liq ish jarayoniga kirib borayotgan mutaxassis o'zida kasbga oid bilimlarni shakllantirmas ekan, uning faoliyati samarasiz va eng achinarlisi, rivojlanish jarayonidagi yoshlarning o'sish sur'atlariga zarar yetishi kuzatiladi. Shuning uchun talabalarni yetuk tasviriy san'at o'qituvchisi bo'lib tayyorlanishida faoliyatini hamisha mazmunli bo'lishini ta'minlovchi pedagog sifatida shakllantirish muhim sanaladi.

Darhaqiqat, bu juda qiyin vazifa, ammo bajarilishi mumkin, bolalarga ilhom berish va ularning ijodiy qobiliyatlariga ishonish uchun "qanotlar" berishga qodir va ularning ijodiy faoliyati mavzusi amaliy ahamiyatga ega bo'lib, yakuniy natijadan g'ururlanish hissini uyg'otish bu albatta professional o'qituvchining oldiga qo'ygan eng muhim vazifalardan biri sanaladi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, bolalarni tasviriy san'atga

o'rgatish har doim ham vaqt talablariga javob bermaydi va mukammallikka muhtoj, o'qitishda yangi yondashuvlar talab etiladi

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Oliy ta'limda samarali o'quv faoliyati uchun pedagogik shart-sharoitlarni yaratishning turli muammolariga bag'ishlangan fundamental pedagogik tadqiqotlar, shuningdek, o'quv jarayonini birlashtirish va "integratsiya" tushunchasini ishlab chiqish masalalariga bag'ishlangan olimlarning tadqiqotlari (S. I. Arxangelskiy, V. G. Afanasyev, B. V. Axlibininskiy, yu. K. Babanskiy, M. N. Berulava, T. G. Brage, L. I. Yeromenko, I. D. Zverev, L. A. Ivaxnova, L. P. Ilyenko) haykaltaroshlik va plastik anatomiya rasmlarini o'qitishga integratsiyalashgan yondashuvning ilmiy platformasi bo'lib xizmat qilgan; Ta'limga integrativ yondashuv o'quv, badiiy, pedagogik, ijodiy faoliyatni yagona jarayonda birlashtirishni o'z ichiga oladi. O'quv jarayonini birlashtirish masalalari si tomonidan o'rganilgan. Arxangelskiy, V. G. Afanasyev, M. N. Berulava, M. Boguslavskiy, L. I. Yeromenko, I. D. Zverev, L. A. Ivanova, L. P. Ilenko, Y. M. Kolyagin, V. S. Lednev, V. N. Sadovskiy, V., I. P. Yakovlev Tomonidan Yaratilgan. Integratsiya natijasida uslubiy tizim quyidagilarni oladi yaxlitlik, bu oxir-oqibat talabalarning bilim va ko'nikmalarining izchilligini shakllantiradi.

TADQIQOT NATIJALARI MUHOKAMA

Ta'limda integratsiya ikki ma'noga ega bo'lishi mumkin. Birinchidan, integratsiya talabada atrofdagi dunyo haqida yaxlit tasavvurni shakllantirishda o'rganish maqsadi sifatida qaralishi mumkin. Ikkinchidan, integratsiya fan bilimlarini birlashtirishning umumiy bazasini yaratish usuli sifatida harakat qilganda o'rganish vositasi sifatida o'rganiladi. Talabalarni o'qishni vizual savodxonlik to'g'risida dastlabki ma'lumotlarni rivojlantiradigan bilimlar tizimidan boshlash tavsiya etiladi. Integratsiya butunning alohida qismlarining o'ziga xosligi va mustaqilligini istisno etmaydi. Bundan tashqari, qismlar ichki tuzilishga ega, shuningdek, integral elementlardan iborat. Bu shuni anglatadiki, integratsiya turli darajalarda amalga oshirilishi mumkin va butun tuzilishga ham, uning eng kichik elementlariga ham tegishli. Qismning ichki integratsiyasi uning tuzilishi yaxlit va ichki qarama-qarshiliklardan xoli ekanligini anglatadi. Kattaroq integratsiya qismlarning bog'lanish darajasida sodir bo'ladi, bu ularning kelishuvi va tartibini anglatadi, shuningdek, ularning yaxlit jarayonda ishlashini ham nazarda tutish kerak. Tarkibga nisbatan pedagogik jarayon u fanlararo va fan ichida amalga oshirilishi mumkin. M. N. Berulavning fikricha, integrativ xususiyatga ega va o'z o'rganish predmetiga ega bo'lgan yangi o'quv intizomining shakllanishi fan ichidagi integratsiyadir. Mavzu ichidagi aloqalar fanning alohida tarkibiy qismlarining o'zaro kirib borishini aks ettiradi.

Mavzulararo aloqalar bilim jarayonini faollashtirishga, integratsiya esa bilim va ko'nikmalar tizimini, shuningdek ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirishga yordam beradi. Integrativ o'quv jarayoni o'quv, badiiy, ijodiy, pedagogik faoliyatni sintez qilishni o'z ichiga oladi. Bunday jarayonni tashkil qilish uchun bir-biri bilan o'zaro aloqada bo'lgan va umumiy maqsadlarga ega bo'lgan murakkab vazifalar tizimini yaratish kerak.

Integratsiyalashgan ta'lim uchun yagona uslubiy tizimning barcha tarkibiy qismlarining maqsadlarini sintez qilish xarakterlidir.

Yuqoridagilarni umumlashtirib, hozirgi kunda ta'lim olishda integratsiyalashgan yondashuv dolzarb ekanligini ta'kidlash mumkin. Bu, jarayonni ayniqsa, maktablardan boshlash, integrasiyaning maqsadi bolada dunyoning yaxlit ko'rinishini va uning bilim qobiliyatlarini shakllantirishdir. O'qituvchining o'zi turli fanlarning bilimlarini birlashtiradigan bo'g'in hisoblanadi. Binobarin, oily ta'limda integrativ yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi ham amalga oshirilishi kerak.

XULOSA

Integratsiyalashgan yondashuv o'quv faoliyatidagi turli ko'rinishlarni birlashtirishni o'z ichiga oladi. Chunki talabalarning ijodiy faoliyati integratsiya jarayoni birlashtirishdan iborat. Shaklni komplek o'rganish uchun integrasiyaning imkoniyatlaridan foydalanish, bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarlik samaradorligini oshirishga sezilarli darajada yordam beradi. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tasviriy san'at turlari sifatida qalamtasvir va plastik anatomiyaning imkoniyatlarini har tomonlama o'rganishga asoslangan integratsiyalashgan jarayonda, o'qitishning ishlab chiqilgan nazariyasi va metodologiyasi asosida o'quv tizimi janr-tur printsipiga muvofiq qurilganligini ko'rishimiz mumkin.

Integratsiya hozirda ta'limdagi eng istiqbolli yo'llardan biri sifatida qaraladi. Ushbu muammoni bitta fan doirasida hal qilish mumkin emas, shuning uchun o'quv fanlarini birlashtirish tendentsiyasi talabalarga fanlararo umumlashmalarga erishish, tasviriy san'atning har bir turining xususiyatlarini tushunish va umuman uning rivojlanishini tushunishga imkon beradigan ta'lim nazariyasi va amaliyotida kuzatiladi.

Qalamtasvir va plastik anatomiyani bir qator umumiy parametrlarga ega bo'lgan tegishli o'quv fanlari sifatida ko'rib chiqilishi kerak. Qalamtasvir va plastik anatomiyani birlashtirishning maqsadi bilimlarni kengaytirish, uni o'rganish vaqtini qisqartirish va o'rganish mavzusini chuqur tushunish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Suvankulov, S. M. (2017). Master's thesis.
2. Salokhidinovna, S. M. (2021). The Originality and Aesthetic Significance of the Art of Painting and Decorative Arts. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 2(12), 5-7.
3. Sidikova, M. S. (2024). TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA KOMPITENTLI YONDASHUV MASALALARI. *Results of National Scientific Research International Journal*, 3(4), 76-79.
4. Сидикова, М. С. (2023). ЗВЕРИННЫЕ СТИЛИ В АРХИТЕКТУРНОМ И СКУЛЬПТУРНОМ ИСКУССТВЕ В СРЕДНЕЙ АЗИИ. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 4(11), 29-34.
5. Сидикова, М. (2023). Роспись В Узбекистане. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 4(3), 41-43.

6. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). FIN TA'LIM TIZIMINING GLOBAL O'QITISHDA TUTGAN O'RNI. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 3(26), 152-155.

7. Faxriddin, S. (2024). TA'LIM MAZMUNINI TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYASI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(20), 183-187.

8. Makkamovich, S. S., Faxriddin o'g'li, F. M., & Xolmuhamad o'g'li, K. J. (2024). DIDAKTIKA TA'LIMDA PEDAGOGIK NAZARIYA SIFATIDA. *IMRAS*, 7(6), 130-135.